СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 137. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 13-го червня 1940. No. 137. Jersey City, N. J., Thursday, June 13, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТ ОДОБРЮЄ ТЯГИ РУЗВЕЛТА

ВАШИНҐТОН. — Сенат великою більшістю голосів одобрив домагання Рузвелта піднести видатки на збровння на ще один біліон. Також більшістю голосів одобрив рішення уряду відступати посередно через фабрики зброю і амуніцію аліянтам. Вкінці одобрив державне задовження на нових чотири біліони долярів. Водночас президент вже вдруге заявив, що конґрес, після двох тижнів нарад, буде міг розіхатись домів, на вакації. Проти цього виступає велика частина конґресменів, серед них чимало демократів, які є проти розізду конґресу, а є за те, щоб конґрес у тих напружених часах цілий час сидів у Вашинґтоні та кожної хвилі нараджувався над біжучими справами.

В ОБОРОНІ АЛІЯНТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент зарядив точний перегляд зброї і амуніції, щоб виготовити список, яку зброю має американська армія, та що із тої зброї можна посередно через фабрикантів відступити аліянтам.

Американська сталева корпорація, яка займається також виробом зброї та амуніції, дістала від уряду зброї, головно гармат та стрілен, на суму 36 міліонів долярів. Ту зброю згадана компанія відразу продасть аліянтам.

На пресовій конференції президент Рузвелт похвалив ґазетне оголошення, яке в останних днях по всіх ґазетах розсилає комітет оборони аліянтів. В тім оголошенні говориться, що Америка повинна чимскорше всіма способами помогти аліянтам, коли не хоче в короткім часі зустрітись із ворогом, ближче своїх власних берегів. Президент заявив, що те оголошення є виховне і корисне.

Аліянти звернулись через своїх представників до американського уряду з проханням, щоб їм відпродати ті контрторпедовці, які Америці залишились з останньої світової війни. Таких контрторпедовців залишилось 111. З них чималу частину власти відновили і вони тепер знаходяться в службі. 35 з них ще далі є в доках нечинними. Внаслідок війни аліянти втратили чимало контрторпедовців. А тепер, коли Італія приступила до війни, аліянтам треба більше контрторпедовців, щоби зрівноважити небезпеку випливаючу з італійських субмарин. Заходи аліянтів дістати ті контрторпедовці покищо не увінчались успіхом, бо продажа мусілаб бути затверджена конґресом.

СУБМАРИНА СТРИМУЄ „ВАШИНҐТОН".

ВАШИНҐТОН. — Невідома субмарина стримала на широкім морі американський пасажирський корабель „Вашинґтон", який з 570 цивільними американцями вертав з Европи до дому. Субмарина через радіо звеліла кораблеві зупинитись, а далі приказала людям опускати його. Вже навіть спущено деякі рятункові лодки. З боку „Вашинґтона" рівночасно йшли через радіо вияснення, що це американський корабель і везе втікачів з Европи. Шойно по кількаразовім вияснені субмарина звеліла назад підняти лодки і їхати далі.

БРАЗИЛІЯ ЛАМАЄ АМЕРИКАНСЬКУ СОЛІДАРНІСТЬ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Бразилійський президент і диктатор, Ґетуліо Варґас, виголосив прилюдну промову, в якій проголосив бразилійську повну невтральність в европейській війні, а при тім, противно до президента Рузвелта, проголосив симпатії для Німеччини й Італії. Він сказав, що світ змінюється. Занепадають ті народи, які є перестарілі, пацифістичні, нечинні. Підносяться ті, що мають у собі чимало життєвої енергії. Це не заник цивілізації, тільки народження нової. Пропадає пацифістичний, інтернаціоналістичний світ, а родиться боєвий, націоналістичний. Ті народи, які розростаються мають повне право домагатись нових просторів життя, казав він.

СОТКИ ІТАЛІЙЦІВ У КАНАДІ АРЕШТОВАНІ.

ОТАВА. — В Канаді арештовано сотки італійців і відправлено їх до концентраційних таборів. Проти італійців влаштовувано по ріжних містах демонстрації, підчас яких повибивано вікна деяким крамницям, яких власники були італійці.

АМЕРИКАНСЬКІ ІТАЛІЙЦІ ЛЬОЯЛЬНІ.

НЮ ЙОРК. — Луїджі Антоніні, голова юнії кравців італійського походження, заявив, що переважаюча більшість італійців в Америці залишається вповні льояльною до Злучених Держав Америки, та в разі потреби буде льояльно обороняти свій прибраний край перед зверхнім ворогом. Американські італійці, казав Антоніні, гостро таврують італійський уряд за виповідження війни аліянтам.

ГРІМ УДАРИВ У ЧЕРЕВИК

Підчас громовиці в Виндов Рок, в Арізоні, грім приголомшив Дж. С. Дюрксена, як цей вертався домів. Як він прийшов до памяти, побачив, що одинока шкода, яку йому зробив грім, була діра, продерта в підошві правого черевика.

БУЛА ПОДАЧА, ПОПИТУ НЕ БУЛО

До пожарної стації в Вилиємспорті, Па., прийшов оноді Джеймс Гаймен зо скринкою й питався пожарників, чи не захотів би хто купити собі товар, що він його має в скриночці. Там пожарники побачили тарахкавця, 30 цалів довгого з 9 тарахкальцями. Ніхто не зголосився, хоча продавець готов був продати свій товар за кводра.

І НА ЦЕ НАЙШЛИ ЗАРАДУ

У Бойс, Індіяна, зіпсувся придорожний метер, котрий збирає гроші від людей, що паркують авта. Покликано механіка до направи. Цей знайшов у машині не лише фальшивий пятак, але й дріт, до нього дочеплений, щоби цей фальшивий пятак по ужитті витягнути для іншого вжитку.

ТРЕБА ЛИШЕ ЖДАТИ

Трицять чотири роки тому Джордж О. Майле з Ст. Пол вложив в одну канадійську телефонічну компанію 80 долярів. Недавно дістав першу дивіденду за свою інвестицію. Чек виносив 16 центів.

КРАЛИ СТАРІ ГРОШІ З МЕННИЦІ

Перед федеральний суд у Філядельфії поставлено двох робітників місцевої федеральної менниці за те, що, мовляв, вони викрадали старі нікслі, дайми й кводри, призначені до перетоплювання.

ВІДПЛАЧУЄТЬСЯ ЗА ПРИСЛУГИ

Френк Вайц з Мезурі Велі, Айова, упав був у 1937. році з воза товарового поїзду й поважно побився. Коли він лежав у шпиталі, приятелі й знайомі приходили його відвідувати й, як він каже, своїм потішуванням виратували йому життя. Він постановив їм за це віддячитися. Досі він роздав уже між них вісім автомобілів. І каже, що на цьому ще не кінець.

ФОРД НАРАДЖУЄТЬСЯ З НУДЗЕНОМ

ВАШИНҐТОН. — Едзел Форд, син Генріга і президент Фордових фабрик, нараджувався з бувшим президентом Дженерал Моторс, Нудзеном; в ціли розпочаття будови воєнних літаків. Ці дві фабрики є головними конкурентами, коли йде про будову цивільних авт. Тепер президент Рузвелт притягає їх до розбудови американських збройних сил і це є причиною їх спільних нарад.

Генрі Форд, що недавно зробив заяву, що його фабрика моглаб в разі потреби виробляти по тисячу літаків щодня, тепер поправився і додав, що в разі потреби моглаб зробити більше, як тисячу літаків на день. Він водночас додавав, що ці воєнні зброєння до тої міри удосконалять летунський промисл, що літаки стануть дешеві, а люди матимуть їх у такій самій скількости, що мають авта. Також будуть літати собі свобідно через океан до Европи.

ПРИЇХАВ ФРАНЦУЗЬКИЙ КОРАБЕЛЬ

НЮ ЙОРК. — Новопобудований французький 30,000-тоновий пасажирський корабель „Пастер", приїхав несподівано до Ню Йорку. Змили на ньому гарні пестрі убори, а перемальовано його на воякський сірий одностій. Кажуть, що він має забрати з собою чимало скількість зброї до Франції.

ГОЛ ПОПРІКНУВ ІТАЛІЮ

ВАШИНҐТОН. — Секретар Стейту Кордел Гол, приймаючи в себе італійського амбасадора, князя Колоншу, який офіційно повідомляв Америку про вступлення Італії до війни, сказав, що зле поступила Італія. Її вчинок є розчаруванням багатьох народів і найбільшою людською трагедією, казав Гол.

ВИЛКІ НА ДРУГІМ МІСЦІ

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії, під директорством д-ра Ґелопа, заявило, що Вендел Вилкі, два місяці тому ще мало відомий, як можливий президентський кандидат з боку Републиканської Партії, тепер скочив на друге місце по Томасі Дюім. Цей зріст популярности згадане бюро називає феноменальним.

НЕ БУДЕ ЛЕГКО!

РИМ. — „Месаджеро" остерігає італійський нарід перед надмірним оптимізмом, себто перед тим, що аліянти вже програли. Каже, що хто так думає, той буде дуже розчарований, бо вислід війни ще не є певний, а аліянтські сили на Середземному морі ще навіть не торкнені. Часопис дає до пізнання, що італійцям прийдеться ще багато витерпіти, заки прийде побіда.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ТАВРУЄ МУСОЛІНІЯ

ОТАВА. — До Отави поїхав на запрошення посадник Ля Ґвардія, щоб там узяти участь в нарадах канадійських посадників. При тім виголосив промову, до якої прислухувалась майже ціла Канада, враз зо своїми міністрами. Ля Ґвардія, хоч у своїй попередній промові в Ню Йорку обережно обійшовся з Мусолінієм, тепер його гостро натаврував за виповідження війни аліянтам. Ля Ґвардія казав, що Мусоліні остаточно стане підвладним Гітлера.

ОСЬ НОВИЙ ПАЦИФІСТ

ЛОН ЕНДЖЕЛЕС. — Бертранд Росел, відомий англійський вчений, що тепер перебуває в Америці, заявив, що хоч ціле життя проповідував пацифізм і чорними красками малював війну, тепер перестав бути пацифістом, зачинає вірити в потребу деяких воєн; мабуть тих, де загрожений його рідний край. Він навіть заявив, що колиб був молодший, сам взяв би в руки зброю.

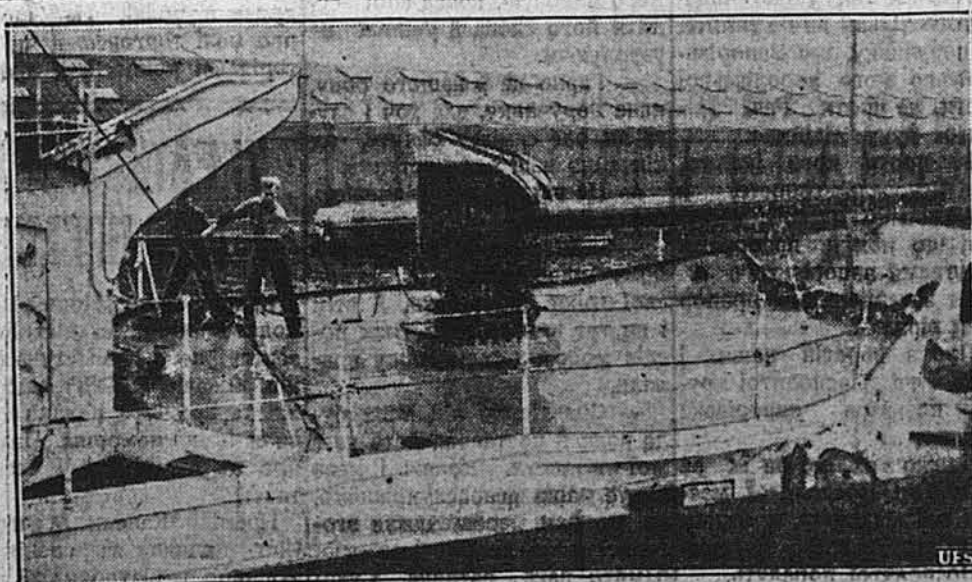
КЛОПІТ З ІТАЛІЙСЬКОЮ МЕНШИНОЮ

ПАРИЖ. — У Франції живе коло 1,500,000 італійців. З них, як побоюються, велика частина готова творити тепер „пяту колюмну" з огляду на війну з Італією.

НЕПРИЄМНІ ДАРУНКИ

Міська комісія міста Ром, Джордія, постановила усунути з публичного місця статую римської вовчиці й Ромулюса й Ремуса, що її був подарував Мусоліні тому містові, котре прибрало собі назву від Риму.

Робітники вже почали розбирати статую.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧОВЕН ПРИБЕРЕЖНОЇ СТОРОЖІ НА ОХОРОНУ ҐРІНЛЯНДІЇ.

Американський уряд вислав цей човен на охорону данської кольонії згідно зо засадою Монрова. На покладі човна три-цалева гармата.

ПАРИЖ НІКОЛИ НЕ ПІДДАСТЬСЯ, ЗАЯВЛЯЮТЬ ФРАНЦУЗИ

ПАРИЖ. — Не зважаючи на геройську поставу французьких військ, німецька армія таки поволі підсувається під Париж. Деякі німецькі частини є вже віддалені всього 15 миль від передмість Парижа. Супроти цього не диво, що всі питають: що буде зо столицею Франції? Вона тепер вся у військових руках. Половина мешканців опустила місто. Уряд перенісся до міста Тур. Дипломатичні представництва теж виїхали, а остав тільки американський амбасадор Буліт. Та часописи ще виходять і доносять вістки, що цілком не потішаючі. Та це не ломить духа оставших. Навпаки, так є, що всі працюють біля барикад, щоб з цілого міста зробити одну велику твердиню. Панує таке переконання, що краще, щоб місто було цілковито знищене, ніж, щоб піддалося.

ДОЖИДАЮТЬ „ЧУДА".

ЛОНДОН. — Про британійців можна сказати, що вони знають добре, в якому положенні опинилась Франція, а зокрема її столиця. Знають, що тепер ведеться у Франції найбільша в світі боротьба, така, якої історія досі не записала. Та боротьба ведеться тепер в тому самому місці над Марною, де здержано „чудом" німецький наступ в 1914 р., коли то паризькі візники перевозили військо на фронт таксівками. Тепер надіються, що чудо зперед 26 років повториться. Та всі знають, що німці тепер сильніші на фронті, та що вони вже в деяких місцях успіли перейти Марну.

АМЕРИКА — ЦЕ ЗАПЕВНЕННЯ ПОБІДИ.

ЛОНДОН. — Британійська преса приняла промову президента Рузвелта про запевнення допомоги аліянтам як ґарантію, що Німеччина буде вкінці побита, а аліянти таки віднесуть остаточну побіду. Дехто тільки розчарувався щодо цього, що президент Рузвелт відразу не виповів війни. Але, як доносить американський кореспондент, це є ті, що не визнаються в американській конституції й не знають, що президент не може цього зробити на власну руку.

БЛАГАЄ НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ.

ЛОНДОН. — Французький письменник Андре Мароа, прибувши до Англії, заповідає, що аліянти виграють війну, якщо Франція дістане негайну допомогу. Краще вислати до Франції негайно одну не цілком добре виеквіпувану британійську дивізію, ніж вислати десять добре виеквіпованих за місяць. Таке казав Мароа, зазначуючи, що те саме відноситься і до тої допомоги, що її має дати Америка.

ДЕРЖАТЬСЯ ЧУДОВО!

ЛОНДОН. — Це є те, що можна сказати про французьких вояків, що ставлять опір німцям. Така є опінія воєнних кореспондентів, що дописують до британійських ґазет.

ДИВО З НІМЕЦЬКИМИ КОМУНІКАТАМИ.

БЕРЛІН. — Усім уже давно впало в очі, що німецькі воєнні комунікати дуже повздержливі. А тепер чомусь стали ще обережнішими у повідомленнях про наступ на Париж. З них виглядає, що в Франції ще не прийшло до рішальної битви.

ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ ІТАЛІЙЦІВ.

РИМ. — Ледви чи Італія буде воювати з Францією на европейській суші. Італійські літаки бомбардували кількома наворотами острів Мальту, що є в британійських руках і місто Жибуті в Африці, що належить до французів. Також бомбардовано британійське Сомалі. Далі італійці намагаються замкнути Червоне море, щоб таким чином перетяти британійцям і французам комунікацію з Середущим і Далеким Сходом.

ЩО БУДЕ З ЄГИПТОМ?

КАЇРО, — Єгипет ще не виповів війни Італії, але це станеться правдоподібно в найближчих днях.

БОМБАРДУВАЛИ ІТАЛІЙСЬКІ ПОСІЛОСТИ.

КАЇРО. — Британійські летуни бомбардували італійські летунські поля в італійських африканських кольоніях: Лібії й Еритреї.

ЗАЛЕЖИТЬ ВІД СОВЄТІВ.

АНКАРА. — Туреччина має вже армію з 550,000, яка може бути поставлена кожної хвилі до помочі аліянтам. Та це може статись тільки тоді, коли Совєти останутъ надалі невтральними. Колиб одначе Совєти були згідні з тим, щоб допомагати Німеччині й Італії, то, як доносять, Туреччина не відважиласяб стати по стороні аліянтів.

ЯК З РИМОМ?

РИМ. — Мусоліні й уряд, як виходить, покинули столицю, бажаючи, щоб вона остала отвертим містом і не була наражена на бомбардування. Та аліянти мабуть не будуть бомбардувати Риму з огляду на В

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ІТАЛІЯ В ВІЙНІ

Вся американська опінія тепер занята вступленням Італії до війни по стороні Німеччини.

Перший вислів цій опінії дав самий президент Злучених Держав у своїй промові, виголошеній у Верджінському університеті. Рузвелт назвав це виповідження ударом штилетом у плечі. Цим він прирівняв Італію до скритовбивника, що нападає зо заду на несподіваючся нападу жертву.

Американська преса дала потім дальший висказ публичній опінії. Послугується вона при тому іншим порівнанням, уявляючи собі Італію в формі шакаля, звіра тропікальних джунглів, що крадеться поза плечі льва або тигра, щоби попастися на трупі звіряти, яке вполює лев чи тигр.

Ці порівнання мальовничо зображають настрої американського народу супроти цеї події та кристалізують так сказати би моральне наставлення до неї. Не дають вони ще оцінки далекосягости цеї події. Що вона є подією першорядної ваги, якби на неї з морального боку не дивитися, не підлягає сумнівові.

Не треба бути аж пророком, щоби передбачити, що вона заважить поважно на перебігу війни, а може й рішить про вислід. Вона вже певно викликала поважні пересунення сил, на суші, воді й в повітрі. Вона певно ослабила аліянтські лінії, що борються проти Німеччини з висиленням усіх сил.

Ця подія буде мати й поважний психольоґічний наслідок, бо вона піддає світові думку, що Мусоліні, відай добре поінформований про ситуацію, передбачує вже скоро перемогу Німеччини. Це мусить мати поважний вплив передовсім на німців, французів і англійців.

Мусить це теж мати вплив на тих, що покищо ще невтральні або нібито невтральні. Дуже правдоподібно, що, коли совєтська Росія рішилася все таки держатися Гітлера й не переходити до противного табору, то одним з найголовніших арґументів за те була вістка про рішення Мусолінія піти з Гітлером.

Що приступлення Італії до війни по стороні Німеччини буде мати далекосяглі наслідки для Америки, це видно вже хочби зо заяви президента Рузвелта. З приступленням Мусолінія до активної спілки з Гітлером перед Америкою стає питання: який вплив буде мати на Америку евентуальна, а нині багато можливіша, перемога цеї спілки диктаторів? Мусоліні своєю промовою дав натяк Америці, чого їй ждати від спілки Мусолінія й Гітлера, якхто цього ще не знав. На стільки можна судити по всіх проявах, виповідження війни Італією значно наблизило до цеї війни Америку.

ДО 700-ЛІТТЯ ЗАСНОВИН ЛЬВОВА

Тому рік писав Володимир Мацяк у літературно-науковім додатку до часопису „Новий Час" (що тоді виходив у Львові) про те, що поляки готуються до врочистого святкування 600-ліття прилучення Галичини і Львова до Польщі. Оте „прилучення" було й є для українського народу нічим іншим, а тільки звичайним нападом, грабіжю української землі, але не про те хочемо тут говорити. Для українців 1940 рік є памятним з цього боку, що це є 700-ліття засновин Львова князем Данилом Романовичем і його сином Львом. В звязку з тим В. Мацяк нагадує у статті п. н. „Забутий предок княжого Львова" дещо з невідомого минулого Львова, себто намагається вияснити, яка то оселя була предком і попередником Львова.

На ту тему читаємо таке:

Деякі українські дослідники старого Львова (Богдан Януш) добачували попередника княжого Львова в недалекому Звенигороді (у Бібреччині). Але така думка не була властивою розвязкою питання, чи територія Львова й його найближчої околиці була чи не була заселена в давніших часах до XIII. віку — перед засновинами Львова.

Польські історики стараються виказати польське походження території Галичини й Львова в давніших часах перед заложенням цеї столиці. Професор львівського університету Станіслав Закшевскі уміщував положення літописного Червена, якого звав „городом ляхів", на Червоногороді (коло Заліщик) над Дністром. Знову історик д-р Ян Роговскі висловлює думку, що літописний Червен, „город ляхів", лежав на місці... Львова, на кілька століть перед заложенням Львова князями Данилом і Львом, але назва Червена мала тут, на території Львова, в місцевій традиції попасти в повне забуття і загинути без сліду.

По зібранні й розгляненні відповідних джерельних матеріялів довелося авторові цих рядків розвязати питання назви й місця положення справжнього предка княжого Львова. Тепер хочемо зясувати висліди наших розшуків.

Виявляється що, оселею і городом, який на довгі часи до XII. століття лежав найближче території пізнішого княжого Львова й був єдиним властивим попередником нової столиці, було Головсько, зване в давніх часах „Головско". Воно знаходиться у стіп львівсько - томашівської горбовинної смуги, сьогодні званої Розточем, по лівому боці бужанського допливу — річки Полтви. Точного місця положення оселі первісного Головська треба шукати при помочі м а й б у т н і х археольоґічних розшуків, досі ще не переведених — приблизно на місці нинішніх сіл (передмість львівських) Клепарова (ця назва повстала щойно на переломі XIV і XV століть) і Головська Малого, положених на північному заході й близько оборонного колись городища — замку на „Княжій Горі", над нинішньою Жовківською вулицею.

За старовинною ґенезею і походженням Головська як єдиного справжнього предка й попередника Львова з давніх часів перед XIII. століттям, промовляють численні дані.

Назва Головська, промовчаного українськими літописами й іншими джерелами княжої доби, як і багато інших подібних назв місцевостей, в усіх словянських, отже й українсько-руських землях. Такі назви місцевостей, як Бужсько, Плісненсько, Шумсько, Синевідсько, Сутейсько, Стільсько й багато подібних виринають у джерелах з IX. до XIV. століття відразу як зовсім готові, більшого значіння і як такі, що повстали давніще — перед початком княжого літописання. Свідоцтвом, що назва „Головско" не могла бути в княжій добі чужа й невідома, є досить подібні українсько - руські назви місцевостей, що зберіглися в наших княжих літописах: під 1071 роком Голотичско (город у білоруській Полоцькій землі) і під 1150 роком Гольсько (в Коївщині). Перші згадки про „Головско", що змогли зберегтися щойно з початку XV віку (від 1401 р.) в польських віродостойних джерелах, свідчать про цю місцевість під Львовом, як про існуючу тоді готово збережену з давніших часів.

Первісне Головсько, звязане органічно й нерозривно з найкраще на всю львівську кітловину і її ближчі околиці способною до оборони „Княжою Горою" (над Жовківською вулицею),, з усіх підльвівських місцевостей, Збоїща, Білогориця, Кривчич, Лисиничі і ін., збережених до нині з княжих часів, лежало найближче — менш-більш 1—1.5 кільометра — від цеї гори з городищем, а згодом з досить трудним до здобуття ворогами замком князя Льва Даниловича.

Під оглядом, так сказатиб, ґеополітичним, Головсько лежало на перехресті головних чи не найкоротших сухопутніх комунікаційних шляхів, що собою лучили в давних часах такі водні шляхи - артерії, як Вислу з Дніпром і Тисо - Дунаєм, а через це посередньо Балтійське море з Чорним і з Подніпрівям. Головська становило собою продовження найважніших сухопутних шляхів було місцем переїзду з одного шляху на який небудь другий, що більше — було їх ключем і центром — отже, чи не найважнішим — головним городом і звеном у системі згаданих рік і шляхів. З цих сухопутних шляхів через Головсько один, східний до Дніпра позначений був такими старими городами й важнішими станицями, як Бужсько (Буськ н. Бугом), Олесько, Плісненсько, Висоцько Брідщина), Шумсько (Кременеччина) й інші, на Київ. Південний шлях, через Дністер і Карпати до Тиси — на Карпатську Україну й дальше провадив через також старі станиці, Стільсько (Миколаївщина над Дністром), Крупську (над Дністром у Жидачівщині), Кавсько (Стрийщина), Синевідсько і Славсько в Карпатах через Верецьке провалля. Третій шлях, на північний захід від Висли, тягнуться через городи й оселі на Львівсько — Томашівському Розточу — Глинсько (Жовківщина), Улицько (коло Рави Руської), Переворесько (під Томашевом), Липсько (одне в Томашівщині, друге коло Замостя), може Горецько (на схід від Білгорая), знане з княжих літописів Сутейско (нині село Сусідка — Сонсядка, на північний захід від Щебрешина), Глусько (під Люблином) і може ще й інші,) нині невідомі оселі з подібними назвами.

Досліди дозволяють покласти дату повстання назв і осель Головська, Бужська, Плісненська і багатьох подібних на часи найпізніше до VII—VIII століть по Христі. Точнішу дату може дадуть майбутні археольоґічні досліди.

В добі княжого політичного партикуляризму XI—XIII століть, коли осередками й столицями численних дрібних князів були молодші городи Галичини, як Звенигород, Перемишль, Галич, Белз і Теребовля та старі, як Бужсько, взаємини між цими осередками припадком ані разу не дали княжим літописцям приводу до заторкнення назви Головська. Вони не спрямували їхнього — принагідного і несистематичного, цікавости до цього головного центру великих і найважніших шляхів. Гадаємо, що ці шляхи разом з Головськом відограли свою велику ролю головно під кінець першого тисячеліття по Христі.

Назва Головська — мабуть старша від назв столиць, українського Києва й польських Ґнезна й Кракова — разом з назвою Львова свідчить про існування тут більших заселених центрів безперервно впродовж щонайменше дванадцяти століть і виявляє собою прикмети свого походження.

В цьому лежить найбільша вага розкриття Головська, як здавна забутого, але тепер віднайденого предка — попередника княжої столиці Львова.

ЗРАЗОК „РЕАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ"

Отже пильний учень Макіявелія, італійський диктатор Беніто Мусоліні, виповів Анґлії й Франції війну, ставнувши по стороні Німеччини.

Як знаємо, то довго забрало Мусолінієві рішитись на цей крок. Мабуть він протягав так довго, як було можна. А це „можна" треба розуміти так, що довше не можна було сидіти тихо, якщо Італія не має вийти з цеї війни з нічим. Ось в тому заключається „реалізм" Мусолінія, що тепер вмішується у війну, стоючи по тій стороні, яка, на його думку, певно виграє.

З цеї нагоди варто застановитися дещо над психікою як самого Мусолінія, так і цілого італійського народу. Отже не треба забувати, що як фашизм, так і цілий італійський нарід, переконані, що вони є і мають бути носіями латинської цивілізації, західньо-европейського права та християнської традиції. Але теперішня війна саме нищить західньо -европейську цивілізацію! А тим самим вона захитує тими основами, на яких спочиває теперішня Італія. Та фашистська Італія так не думає. Вона задивлена в те, що ця війна може принести Італії великі здобутки. І то легким коштом. Ось про це й думає Мусоліні. Не іде тут про малі торговельні чи територіяльні концесії, а про „велику Італію", що є ціллю „реальної політики" Мусолінія.

Але ця „реальна" політика може теж, на випадок невдачі, захитати цілою Італією. Італійська єдність, започаткована ще в 1870 р. Маццінієм, Ґарібальдієм та Кавуром, може знову розсипатися, колиб крок Мусолінія показався хибним. І як на місце прапору „Юніон Жак" зявиться на Середземному морі свастика, то й тоді „вічний Рим" може дуже потерпіти на своїй силі й повазі.

Мусоліні мусів здавати собі справу з того, що коли Італія прилучиться до війни по стороні Німеччини, то американських симпатії до аліянтів відразу підскочать на сто процентів вгору. Тоді Америка, якщо не піде збройно проти тоталітарних держав, то напевно буде допомагати їм, чим тільки зможе. А ясна річ, що торговельні звязки Італії є далеко більші з Америкою, ніж з Европою чи Африкою.

Підчас останньої світової війни Італія приєдналася до аліянтів і виступила проти центральних держав, і то тоді, коли ясно було, що вигра аліянтів дасть Італії більше ніж противна сторона. Це, звичайно, можна вважати теж як дуже „реальну" політику. Добре на тій політиці Італія не вийшла. І тому вона тепер про противній стороні. Питання, як їй тепер поведеться.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В КІНҐА, ПРЕМІЄРА КАНАДИ

Канадійський „Новий Шлях" подає про делеґацію Репрезентаційного Комітету Українців Канади (РКУК), що відвідала премієра Канади і вручила йому меморіял. Читаємо про це в згаданому часописі таке:

Премієр Канади М е к е н з і Кінґ приняв на спеціяльній авдієнції в вівторок, 28 травня ц. р. делеґацію РКУК, яка вручила йому меморіял в українській визвольній справі.

Делеґація складалася з голови РКУК о. д-ра В. Кушніра, канцлера Української Греко-католицької Церкви в Канаді, з адвоката п. В. Свистуна, який є назначений першим делеґатом до Великої Британії, з трьох членів повної Ради РКУК — посла Торсона з округи Селкірк, Ман., посла Токера з округи Ростерн, Саск., посла А. Рована з Торонта, а також з посла А. Глинки з Веґревіл, Алерта, посла Р. Жутра з Прованшер, Манітоба, і з сенатора Артура Бобієна з Манітоби. Голову РКУК, о. д-ра В. Кушніра і речника делеґації адвоката п. В. Свистуна представив премієрові Кінґові п. посол Торсон. Адв. В. Свистун, як речник делеґації, вияснив на самому вступі, що РКУК складається з двох найповажніших домініяльного значення українських організацій, БУК і УНО. Передаючи премієрові друкований меморіял в українській справі п. Свистун запевнив його, що українці Канади з повною відданістю й льояльністю підтримують Канаду, Велику Британію й аліянтів в боротьбі проти Німеччини. Українці Канади є певні, що Канада і Вел. Британія будуть остаточними переможцями в війні, яка ведеться за свободу, незалежність і права окремих народів і рівночасно вірять, що українська справа повинна бути визнана аліянтами як одна з цілей війни й повинна бути справедливо вирішена на мировій конференції в формі державної незалежности українського народу на його етноґрафічних територіях.

З огляду на теперішню воєнну ситуацію українці не напирають на це, щоб уряди Канади й Вел. Британії зараз же поробили певні зобовязання (комітменте) в українській справі, одначе прихильне вирішення в тій справі малоб дуже корисні наслідки на ще більш численну участь українців в дійовій канадійській армії, як досі. Прихильне вирішення в українській справі зо сторони урядів Канади й Великої Британії буде мати також дуже корисні наслідки на американських українців. Голова РКУК і речник делеґації мають приємність вертати з Конґресу українців у Злучених Державах, який відбувся в Вашинґтоні, 24 травня і який заняв рішуче прихильне становище до аліянтів.

„Для мене не потрібним є в подробицях представляти Вам, пане премієре, у к р а ї н с ь к у справу, бо вона вже детайлічно представлена є в департаменті закордонних справ", закінчив п. Свистун, вручуючи п. премієрові дві копії друкованого меморіялу.

Премієр Кінґ подякував за вручення меморіялу й за вміле та стисле представлення української справи. „Впевняю Вас", сказав премієр, „що Ваша справа є частиною справи аліянтів, які якраз борються за визволення й незалежність народів. Будьте певні, що колиб аліянтам не пощастило в тій війні, то й Ваша справа булаб програна, і то не тільки в Европі, але й тут у Канаді. Приміть від мене вискази признання за велику льояльність українців, яку вони виказали до Канади й аліянтської справи від початку цієї війни. Мені приємно ствердити те, що молоді українці в великому числі стали в ряди канадійської армії. Вам за це належиться признання, одначе перекажіть дальше Вашим молодим мужчинам, що вони найбільше поможуть українській справі через дальшу численну участь в канадійській армії".

У відповідь п. премієрові делеґація впевнила його, що український загал у Канаді сповнить якнайкраще свій горожанський обовязок в теперішній війні, в якій вирішується доля народів.

Наступного дня голова РКУК і п. Свистун відвідали також заступника міністра закордонних справ, д-ра Скелтона, а також експерта східно-европейських справ, п. Н. Робертсона, що виявляють дуже велике обізнання з українською справою, до якої вони ставляться зо щирою прихильністю.

Згаданий меморіял зістав переданий також урядові Великої Британії через Високого Комісинера Вел. Британії в Оттаві, а урядові Франції через французьку леґацію в Оттаві.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(69)

— Гість він наш, чи бранець?

— І гість і бранець. Залежно від того, що в нього в душі криється. Часи тепер такі, що рідного брата не проглянеш до споду.

— Коли ваша милість з ним поговорити хочете, то я його розбуджу, хоч би заснув каменем!

— Не треба, але видиться мені, що йому теж не спиться.

Ахмет зник в темній челюсти входу, Хмельницький знову понурився. За хвилину зявився Биховець. Видно було, що він справді не спав. Не роздягався навіть.

— Вибачте, пане поручнику, що вас поночі турбую, але в день не маючи змоги з вами розмовитися, мушу полошити сон з ваших струджених повік.

— Ваш я бранець, пане гетьмане, й ваше право моїм спокоєм деспонувати.

— Передчасно ви мене гетьманом титулуєте, пане поручнику, непотрібно ви про свою неволю пригадуєте. Гість ви наш, дарма, що в незвичайну хвилю ви до нас загостили.

— Невже я вільний?

— Будете вільні, коли самі того захочете, а ні, то прийде час, що вас визволить.

— Ласкаві ви дуже, пане гетьмане.

— Казав я вам, що передчасно з гетьманським титулом вириваєтеся.

— На гетьмана ви вродилися, гетьмана бачив у вас король його милість, як гетьмана слухає вас усе козацтво й коли щойно завтра має відбутися церемонія вашого вибору, то радше запізно це, як передчасно.

— Не дні, а години в руках Господніх і ніхто сказати не може, що станеться завтра.

— Завтра прийдуть посли від хана, завтра поїде син вашої ясновельможности на Крим, завтра збереться козацька рада, клейноди вам гетьманські доручить, а позавтра рушить Запорозьке Військо його королівської милости на Річпосполиту...

— На Річ Посполиту! відповів з притиском Биховець.

— Про все так гарно відаючи, того тільки ви не тямите, пане поручнику, що Запорізьке Військо його королівської милости, не проти Речі Посполитої руку підіймає.

— Не проти кого іншого, ваша ясновельможносте, а проти спільної матерії нашої дарма, що поміж прапорами й коругвами запорізького лицарства зачервониться прапор з білим вірлом...

— Проти ворогів наших і ворогів Речі Посполитої рушить позавтра запорізьке лицарство.

— Тяжко тих, що ви їх за ворогів Речі Посполитої маєте від неї відділити, а стріли в них переправлені, в серце Речі Посполитої попадуть.

— І це говорите ви, нашої віри й нашої крові людина?

— Я, його княжої світлости пана Яреми Вишневецького слуга й волоської коругви поручник.

— Того, що посланців на паль, ад каптандам беневоленленціям шляхти саджає, а вам трактати з „ворогом Речі Посполитої" доручає?

— Слуга я його княжої світлости й тільки прикази пана мого виконую, права собі судити його слова й учинки не узурпуючи.

— Гарно це з вашого боку, пане поручнику, але хоч і слуга ви, але саміж бачите, як нікчемно ваш пан поступив.

— Це він за те відповість перед Богом.

— За багато прийдеться йому відповідати, за тяжко свої гріхи покутувати. А втім і ви тут не без вини. Виж послів моїх під свою опіку приняли.

— Сильнішою від мене була воля й постанова його княжої світлости. Колиж і мене винує ваша ясновельможність, то що вам перешкоджає зготовити мені долю блаженної памяти пана сотника Сухоручки? Я бранець ваш і ви моїм життям диспонуєте, пане гетьмане.

(Дальше буде).

З ДНЯ

НОВИЙ УКЛАД.

Тепер, коли Мусолні зліз із перелазу і прилучився до Гітлера, а через нього до Сталіна, виглядає, що поділ цілком прояснився: демократичні краї мають проти себе диктаторські, тоталітарні, деспотичні. З цього виходить, що світ справді поділений на два ідеольоґічні табори і в цім поділі ідеольоґічні розходження є головною основою змагу. Коли до того додати часті лайки з боку 3-х названих диктаторів на адресу демократій, виглядає, начеб всякий сумнів зникав що до цього. Хібаж сотний раз не потвердив Мусоліні в своїй воєнній промові, що Німеччина й Італія йдуть війною проти зігнилих плютократичних демократій? Хіба треба більше доказів на це? А головне — хіба демократії не мають приняти цього визову і собі творити один спільний демократичний табор?

НІ.

Не звертаючи уваги на цей поділ з боку фашистівсько - диктаторських держав демократичні краї, (і ті, що ще вчора були демократичними, а під натиском війни стали тоталітарними), не можуть цього поділу приняти. Бо це вийде їм на зле.

Поділ на диктаторсько - тоталітарний з одного боку, а на свободолюбно-демократичний з другого, є вигідний диктаторським краям, а не демократичним. Диктатори навмисно хочуть загострити цей ідеольоґічний поділ, аби заставити демократичні краї вперто та сліпо держатись своїх свободолюбних засад, що під сучасну воєнну пору не завжди придатні, коли ходить про безпеку краю.

ПАРАДОКСАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ.

Демократичні краї знайшлись у парадоксальнім положенні: вони довгий час викликували в себе погорду до вояцького духа, до фізичної сили, до зброї, до диктаторської суспільної дисципліни, до підчинення добра одиниці добру нації — а саме тепер ті прикмети, і то лиш ті, можуть їх врятувати перед наступом фашистівсько - диктаторських держав.

Демократичні краї виликували погорду до кулака. Алежбо це кулак, і лиш кулак, може врятувати їх тепер перед чужим кулаком.

Це лежить в інтересі диктаторів, аби засаднича погорда до кулака, до фізичної сили, до суспільної дисципліни, до ідеалізму, полученого з фанатизмом—далі існувала серед демократичних країв. В їх інтересі є далі ділити світ на „гнилі демократтії" і „молоді, здорові тоталізми". Зате це не лежить в інтересі самих демократій.

Анґлія це зрозуміла перша.

ГНИЛІСТЬ У ДЕМОКРАТІЯХ.

Серед демократій таки були такі прояви, які можна назвати гнилістю. Серед демократій, заховавшись за загальну свободолюбність, жирували такі духові течії, що довели демократичні краї до нинішнього клопотливого положення. Цеї гнилі, цеї отруї, демократичні краї не сміють далі толерувати, тимменше ідеалізувати. Цю гниль демократичні устрої мусять випечи розпаленим залізом.

Також демократичні краї не сміють погорджувати всім, що мають диктаторські, тоталітарні краї. Добрі прикмети від них вони мусять чимскоріше переняти. Проти їх кулака, вони мусять створити свій власний кулак. Інакше їх положення ставатиме ще гіршим.

ОТРУЯ В ФРАНЦІЇ.

Ця гниль і моральна отруя, яку так славословили всякі комуністичні, соціялістичні і „народнофронтівські" елементи в Франції, багато причинилась до того, що нині німецькі війська загнались вже під Париж. Ці елементи фактично були завзятими і послідовними союзниками націстичної Німеччини. Це вони підточували ідеалізм французького народу й говорили, що особисте щастя і добробут значать більше, ніж імперіялістичні забаганки нації. В той час, як націстична Німеччина днями і ночами будувала повзи, літаки, гармати — для ріжних „народнофронтіських" Блюмів існувала тільки боротьба за сім-годинний день праці. Вони розслоювали французьку націю зо середини. Пускали одну суспільну клясу проти другої. Славословили особисту свободу до тої міри, що викликували в краю анархію.

ЩО КАЖЕ РЕЙНО?

Ось що сказав американському журналістові Симсоні французький премієр Рейно, 10. червня ц. р. в Парижі: „Ви запитаєте, чому аліянти не були так добре приготовані як німці, коли минулого вересня розпочали напад. Відповідь є проста. Будучи демократіями, ми підкресляли мир, так як наці підкресляли війну. Ми вірили в мир і, не звертаючи уваги на ніщо, продовжали працювати в напрямку мира, цілком так, як Гітлер вірив і працював в напрямку війни. Навіть у той час, коли він диктував, що ціла національна енергія Німеччини мусить працювати в напрямку створення воєнної машини, ми, по цім боці кордону, витрачали найбільше часу, енерґії і грошей, аби піднести рівень життя мас. А на таких людей, як ось я сам, що говорили, що ми мусимо також будувати повзи і моторизовані дивізії для національної оборони, коли й навіть хто слухав, не звертав більшої уваги".

ПОДІБНЕ В АНҐЛІЇ.

Подібні речі, хоч може в менших границях, ділялись і в Анґлії. І там „оборонці" мас людства і миру, таврували матеріяльну і духову боєздатність загалу і занедбували національну оборону. Надармо Винстон Чорчил щодня гремів у парляменті, що на континенті росте нова ґерманська загроза і треба зброїтись. Його уважали зідіотілим стариком. Колиж прийшла загроза, то ті „ультра-демократи" і „всесвітанці" чимскорше зложили провід краю в руки Чорчила і тепер очікують від нього чуда. Те „чудо" Чорчил почав переводити в той спосіб, що приняв велику скільскість тих мір, що їх віддавна примінюють у себе тотальні устрої...

Демократії можуть вийти переможними лиш тоді, коли не будуть погорджувати силою, але зуміють її творити. Свої шляхотні заміри демократії можуть демонструвати не погордою до кулака, тільки тим, що будуть вживати його для шляхотних цілей. Ті що інакше пояснюють демократію, є гробокопателями цеї демократії.

ВІЙНА В БЕЛЬҐІЇ.

Утеча цивільного населення з бомбардованого німцями села.

П. С—н.

В СТОЛІТТЯ НАРОДИН ЕМІЛЯ ЗОЛІ

По перших випусках „воєнної літератури", зпід пера відомих французьких письменників, оце приходить черга на відсвяткування століття уродин великого письменника модерної французької літератури й одного з найбільших майстрів слова, Еміля Золі.

Війна не дозволила на відсвяткування цього століття з такою помпою, яка була би гідна імені великого натуралістичного творця школи. Не дозволила вона й на цілу низку офіціяльних церемоній по цілій Франції, як це було передбачено минулого року, та на кількатижневі „вчені" конференції по всіх школах і університетах про його письменницьку діяльність і творчість. Всежтаки, що могло відбутися, відбулося в свому часі — може більш скромно й тихо, але задля цього власне з більщою печаткою правдивої урочистости й пієтезму. Кілька порозкиданих статтей про Золю по літературних ревіях і журналах, кілька особистих споминів і „малюнків" про нього зпід пера живучих ще його приятелів і учнів, одна соковито-літературна сповідь про його життя його власної внучки та скромні відвідини його тлінних останків у Пантеоні — зд-ається, це все, чим під сьогоднішній час могли відсвяткувати французи память свого великого письменника. На перший погляд — але як багато для тих, хто знає, чим є хочби найскромніша церемонія під теперішні хвилини для такого народу, як французи, які уміють любити й цінити та знають завжди шанувати своїх великих мужів.

***

Еміль Золя народився в Парижі 2. квітня 1840. року. Його батько, Франсуа, був із походження дальматієць, який від довгих років працював у Франції як будівельний інжинір. Вже з дитячих років молодий Золя слідкує за батьком, який, провадячи будівельні роботи по провінції, примушений тягнути за собою всю свою родину. Семий рік життя Еміля застає його в полудневій Франції, в місті Е, де його його батько помирає нагло. Від цього часу піклується ним тільки мати, яка, бажаючи дати синові якнайкращу освіту, посилає Еміля в Бурбонський ліцей (в тому самому місті), де він внедовзі заприязнюється з майбутнім ґеніяльним малярем Полем Сезаном. В 1858. році його мати забирає в Париж, щоб тут його підготовити до матуральних іспитів. Одначе Золі не везе. Впавши при матурі (природничий відділ), він занехує дальшу науку й через кілька років провадить досить мізерне життя. Кидаючися то вправо, то вліво, щоб виробити собі сяке-таке майбутнє, він задумує взятися за перо й стати поетом. Його дебюти в цій ділянці не приносять йому сповнення його мрій: по десятьох тисячах віршів і поезій, що їх розсилає по всіх редакціях, слава не приходить. Огірчений, переходить на прозу й дописує до часописів як журналіст, віддаючися головно полеміці про мистців і мистецтво. Своєю вервою, сильним стилем та молодим запалом уже в недовгому часі звертає на себе увагу деяких літературних кол, які із неабияким здивуванням і зацікавленням стрічаються що тижня із його статтями. Це зацікавлення собою використовує Золя, щоб дістатися до зачинених до того часу дверей неодної редакції. Його принимають, заохочують, дораджують. Вірний цим порадам, він береться за перо й уже в 1864. році випускає свій перший твір „Оповідання Ніноні", а внедовзі за цим і „Сповідь Кльоди". Поява цих перших творів зустрічається заразже з гарячими нападами деяких критиків, хоч і не брак таких, які добачують у молодому авторові великого письменника. Не звертаючи на нікого уваги, Золя іде вже відтепер вперто до своєї мети, якою ставить собі літературну діяльність. Пускаючись на повість і роман, він уже від 1866 року вироблює свою особисту концепцію про літературу, від якої не відійде впродовж цілого життя. Це його славні засади про повість, яка, як проголошував він, „щоб такою бути, мусить опиратися на науковому знанні — з одного боку та з другого — на грі людських почувань, які в свому бігу мусять підлягати таксамо свому одідиченню, як і свому осередкові. Інтрига самої повісти повинна завжди йти не до ускладнення, а навпаки — до упрощення, потягаючи водночас із цим свідомий смак до аналізи. Тримаючись строго цих засад, Еміль Золя пише внедовзі перший том „Долі Ґуґонів" — своєї великої фрески про „Природню й соціяльну історію одної родини з часів другої Імперії", яку аж закінчить у 1893. році. Цим твором започатковує довгу низку великих архитворів, які в блискавичному часі зробили з нього письменника, не тільки відомого в самій Франції, але й славного широко по цілому світі. Це світової слави твори: „Гроші", „Гріх абата Муре", „Людське звіря", „Праця", „Поразка", „Жерміналь", „Правда", „Люрд", „Рим", „Париж", „Приглушувач" та багато інших, які, майже всі, переложені на світові мови.

Вірний своїм літературним засадам, Золя в усіх своїх творах є великим малярем дійсности, яку бере просто з живого. „Роля письменника — говорив він — повинна полягати в тому, щоб оперувати, не вагаючись, на характерах, почуваннях та людських і соціяльних явищах — до такої міри, до якої в другій ділянці, в медицині, оперує на живому тілі лікар-хірурґ". Будучи особисто песимістом, він у людській природі добачує перш за все те, що низьке й брутальне та грубе; ці то хиби людської природи змальовує він на кожному кроці, без жадного сорому — в свідомості того, що першим обовязком письменника це передавати життя вірно й правдиво, тікаючи якнайдальше від фальшивого представлення й малюнку. Не дивниця, що такий літературний принцип мусів зударитися із гострою полемікою критиків-естетів, які осуджуючи й самі його „життєві" засади в літературі, і самі його повісті, поставилися до Золі якнайбільш негативно. Одначе цей спротив не шкодив Золі, а навпаки, підвищив його в очах співучасників, які, годовані в останніх декадах минулого століття новонародженими теоріями соціялізму, добачували в ньому, може трохи забагато, великого апостола нової доктрини...

Та всетаки, з другого боку, переборщений натуралізм Золі не був у всіх творах трійливо-шкідливий. Такі його повісті, як „Приглушувач" чи „Жерміналь", навіть і з літературної сторінки мають свою вартість більше зо свого морального значення, ніж натуралістичного „малюнку", використовуваного політичними трибунами соціяльної переміни. В них, як і в „Правді", Золя не під маскою, а просто й щиро, виявляє свою гарячу любов до людськости, яку бажає бачити рівною під законами справедливости й згоди. А хоч і висуває в неї всі її хиби й моральне болото, то це в тій свідомості, що для людськости така операція конечна й необхідна, як деколи необхідною є операція для смертельно-хорого. Тому в Золі треба бачити двох людей: одного — натураліста, який своїм реалізмом оперує, як ножицями хірурґ, і другого — ідеаліста, який цим реалізмом оперує виключно в цілі виличити хворовиту людськість. Як натураліст, він не стримується перед ніякою перешкодою — перед ніяким, навіть і найбільш грязьким малюнком і представленням. Як ідеаліст, він поруч болота й морального багна будує нову людськість, яка має свої, зовсім неподібні до наших, закони й права, — людськість, з гарячою, справдішньою любовю справедливости й братерства, які не остають порожними кличами, а собою виповнюють програму всіх століть великого майбутнього. Для цього Золя виносить під небеса науку й знання, які можуть зробити цю людськість більше щасливою та радісною — такою, якою вона, на його думку, повинна була бути від часів першого чоловіка.

Світова критика закидувала неодне Золі. Були та й є ще тепер критики, які не вагаються йому відбирати його психольоґічного дару подій і малюнку, яким він володів менше в інтимному житті людини, ніж у змальовуванні зовнішнього кадру. Були та й є ще тепер теж такі, які підшивають йому його шкідливо-свідому роботу в тому всьому, що носить назву „маси" і „кляси", а недоцінку людини, як індивідуального „я" — як одиниці. Правда: його всі персонажі є майже завжди оживлені зовнішнім життям і тільки ним; вони собою уявляють клясу суспільства, а не чоловіка, родину темпераментів, а не один темперамент. Алеж чи не робив це Золя свідомо — свідомо тому, щоб якраз цією масою й цією клясою, (яка в нього водночас цілою людськістю), дати якнайвірніший символ того, чого ідеально-завершеним праобразом має бути його майбутній чоловік?! Чиж не якраз у цьому відбивається він, як ідеаліст, правдивий ідеаліст, який лише крізь призму маси бачить людину, із якої в міліонових частинах складається ціла людськість?! Людину, ідеальну людину, яка утотожнюваласяб із цілою людськістю?! Чиж не цією то концепцією перевищає він усіх інших дешеворинкових письменників, які в чоловікові шукати лише хочуть його ролі перед власною родиною і, щонайбільше, перед своєю партією?! Не дивниця, що його престіж не пішов з ним у могилу, а пережив його, щоб його творами нести поміч тим, які для свого власного народу, а тимсамим і для всього людства, шукають кращих доріг і шляхів, які велиб до ідеальнішого завтра історії безкрайного майбутнього. Не дивниця теж, що, як такого прийняв Золю ввесь французький народ, запроваджуючи його по його смерті (1902), р.) до Пантеону, яким він величає тільки своїх великих дітей. — („Українське Слово", Париж).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ПОТРІБНО ДОВГО ДУМАТИ?!

Чи потрібно довго думати, а ще більше переконувати, українське громадянство, коли тичиться необхідного й великої ваги культурного діла?!

Певні, що ні! Ми вже пережили грізні роки переконувань, коли доводилось своїх братів перконувати, вмовляти, доказувати, що він не австріяк, ґалішен, малорос і т. д. Ті часи, хвала Богові, минули. Це засвідчив, між іншим, також і конґрес американських українців у Вашинґтоні.

В редакційній статті „Свободи" п. н. „В Память Конґресу" (з 3-го червня 1940 року) піднесено справу великої ваги: зарекордування репертуару пісень, відспіваних хором під проводом проф. О. Кошиця на Конґресі у Вашинґтоні.

На ту тему можна, а може й потрібно говорити, писати й писати. . ., щоби ми всі прийшли до остаточного переконання про наш великий гріх перед своїми поневоленими братами, що ми на вільній землі Вашинґтона, і посестри її Канади, майже свідомо тримаємо за ґратами наймогутніший український арґумент: українську пісню. І цього мало.

Українське громадянство, численне скількістю й заможністю, маючи орґанізації, які вартують міліони, не спромоглось досі мати на американському континенті українську культурну амбасаду у формі постійного українського хору, на чолі якого мусів би стояти наш світоч, дириґент світової слави проф. О. Кошиць.

Чи сперечатись нам про могутність нашого, питомо свого, недосяжного для інших народів арґументу — пісні? Чи триюмфи „Української Національної Капелі" проф. О. Кошиця лишились для нас порожнім звуком? Чи можна так скоро забути опяніння всього культурного світу нашою піснею, яку зміг піднести на ту недосяжну висоту тільки проф. О. Кошиць?! Забути того не можна і не сміється. Одначе наша інертність, амбітність окремих одиниць, сполучена із невиправданою і дивною заздрістю, часто й густо нерозуміння великої вартости репрезентаційного хору, або брак відваги почати велике діло, довела нас до теперішнього стану. А він аж такий, що доводиться у цій преважній справі, як рекордування співу хору проф. О. Кошиця, звертатись з переконливими, майже благальними запитами до всього громадянства. . .

Редакцію „Свободи" розуміємо. Та тяжко нам зрозуміти самих себе, всіх українців.

Доки буде нас розідати загуменковість, заздрість, інертність?! Доки в нас пануватиме епідемія невизнання необхідности великої й доцільно веденої в світі самореклями та признання, що тим ділом можуть керувати тільки авторитети, яких ми мусимо навчитись шанувати, зрозумівши, що ми всі в більшости тільки звичайні люде, призначені до повсякденних праці загального значення, але маємо щастя мати межи собою великих людей із світовою славою, які можуть наше імя своєю працею піднести в ряди перших народів світа. Тим людям ми мусимо помогти, забуваючи, перед вагою великого діла, свої особисті дрібненькі амбіції.

Рахуємо, що ми маємо щасливу нагоду направити свою минулу невиправдану помилку щодо потреби всеукраїнського репрезентаційного хору на американському континенті, спричинившись до зарекордування співу хору проф. О. Кошиця.

Тим скористаємо потрійно:
1) увіковічнимо українську спільність, що виявилась на Конґресі у Вашинґтоні;
2) увіковічнимо великий викональний артизм українських пісень хором під дириґуванням проф. О. Кошиця, і
3) виконаємо велике діло самореклями, пропаґанди українського мистецтва.

Сум огортає, коли хтось перегляне „Victor Ukrainian-Russian records" (General Catalogue, 1937).

Знайдете там, за маленьким виключенням, багато „славного", а нічого правдиво мистецького. Такі рекорди не свідчать про нас добре.

Компанія виробу рекордів „Victor" тому не винна. Взагалі вона має чудові рекорди і може такі дати й українські, коли українці за те подбають.

Українці мусять так зробити, щоб компанія могла мати глибоко мистецькі і чисто українські рекорди, якіб купували українці й чужинці й якіб виконувались в солідних програмах радіостацій. Коштуватиме те діло яких $2,000. Хіба ця сума може спинити українців?!

„Пісні — це застигла кров народу на руїнах його історичного життя" — говорив проф. Мик. Стороженко (XIX. ст.). Та ми щасливі, бо маємо між собою велику людину, яка ту застиглу кров віджвлює і примушує її бути живою й повною чару українського життя. Це проф. О. Кошиць.

Д-р П. Маценко,
Культурно-Освітний Референт Краєвої Екзекутиви Українського Національного Обєднання в Канаді.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 16. червня, в год. 2. пополудні в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Ев. На цих зборах буде звіт контр. комісії з минулого півроку. Тому обовязком кождого члена прибути на ці збори. Членів, котрі поазбирали тикета до розпродажу на минулий пікнік, проситься звернути тикета або гроші на цих зборах. — В. Юсипчук, предс.; В. Лелет, кас.; П. Головачук, фін. секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347, відбудуться в неділю, 16. червня, в годині 2. пополудні в гали, де звичайно. Проситься членів прийти на ті збори. Контрольна комісія здасть справоздання за шість місяців. Почуєте як наша каса стоїть. Таксамо будуть другі справи до полагоджения. Довгуючі члени повинні вирівнати свій довг. — М. Романюк, предс.; К. Елосніцка, кас.; Г. Тимчій, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, відбудуться в неділю, 16. червня, в год. 4. пополудні, в гали парохіяльній, 803 Фронт Стріт. Обовязково кождий член повинен на ті збори прийти, тай вислухати справоздання урядників за 6 місяців. Також просимо членів платіть свої вкладки начас, як за себе, так за свої діти. Хто з членів має своїх знайомих, нехай прийде з ними на збори і ми дуже радо впищемо їх до У. Н. Союзу, тай ще отримаєте за це нагороду з головної канцелярії. — Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Збори Сестр. Благовіщення, від. 125, відбудуться в неділю, 16. червня, по співаній Службі Божій в парохіяльній гали при Оклей й Раус ул. — Ольга Оленець, предс.; Розалія Сидорик, кас.; Іванка Подола, секр. 849 N. Hoyne. Ave.

ТОМАСТОН, КОН. Піврічні збори Тов. Укр. Січ, від. 421, відбудуться в суботу, 15. червня, в годині 8. ввечір в Укр. Гали, Проспект вул. На цих зборах має бути присутній кождий член, бо є важні справи до полагодження. На порядку дня буде справоздання урядників і контрольної комісії за 6 місяців. Неприсутний член підлягає карі після ухвали Товариства. — А. Береза, предс.; М. Щипіцка, кас.; І. Кіндрат, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Піврічні збори Бр. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 15. червня, в годині 7. вечером в домі Громади, 3322 Лавренс. Проситься членів явитися начас і вислухати контролі, котра здасть справоздання за минулих 6 місяців. Напоминається членів, щоби вирівнали залеглі вкладки, щоби неперетягати на наступних 6 місяців, а відтак нарікали, що не знали, що мають довг. Тому уряд напоминає що місяця, щоби залеглі вкладки вирівнати, а тоді не буде жадного баламуцтва, коли кождий член буде тончо платити. Також проситься членів, хто має знайомого, або дітей, то впишіть їх до У. Н. Союзу. Кождий член, котрий постарається за члена, дістане нагороду від Союзу. — І. Сорока, предс.; І. Бішка, кас.; І. Сорока, кас.;

ПІТСБУРҐ, ПА. Піврічні збори Тов. Рогатинщина, від 396, відбудуться в суботу, 15. червня, в 6. годині вечером в домі 2114 Тустин ул. Проситься всіх членів прибути на збори, бо много членів хотяй не роблять, а не хотять явитися на збори; на таких членів наложиться кару. — Уряд.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. Пресв. Богородиці, від. 404 відбуде мітінґ в суботу, 15. червня в годині 12. вполудне. Проситься членів, щоби прийшли на мітінґ і заплатили своє місячне. Котрі члени довгують, а не прийдуть на мітінґ заплатити свій довг, будуть Суспендовані. Мітинґ відбудеться в школі, де й все. — М. Полянський, предс.; Н. Добранський, секр.

АЛІКВІПА, ПА. Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 120, відбудуться в неділю, 16. червня, точно в годині 2. пополудні, в домі від. 120. У. Н. Союзу, 400 — 6. вул. Обовязком кождого члена бути на цих зборах, бо буде подано справоздання за 6 місяців. Напоминається членів, котрі довгують, щоби прийшли й свої залеглости вирівнали. Хто би хотів вписатися до Союзу або хто має дітей, що не є членами, то най приведе на збори. — Ілько Кобаль, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні Збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в суботу, 15. червня, в годині 7:30 вечером в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — А. Бусько, рек. секр.

АНҐЛІЙЦІ ЕВАКУУЮТЬ ДЮНКЕРКУ.
(Радіова світлина, перетелефонована з Парижу).

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Піврічний мітінґ Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, відбудеться в суботу, 15 червня, в год. 7. вечером в гали У. Н. Дому, 212 Фултон ул. Обовязком кождого члена бути приявним. — П. Остапчук, секретар.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Піврічні збори Бр. св. Володимира, від. 65. відбудуться в суботу, 15. червня, в годині 7:30 вечером, в салі парохіяльній при Савт стріт. Томуж проситься всіх членів прибути на сі збори, та вислухати справоздання уряду і контрольної комісії за 6 місяців, також є важні справи до полагодження. Теперішня адреса фін. секр. така: 357 Washington Ave. Elizabeth, N. J. — Я. Краснавський, предс.; Гр. Налепа, кас.; А. Смит, фін. секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 16. червня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. На порядку дня справоздання урядників і контролі дискусія над звітами урядників. Є одна дуже ванжа справа, що кожного члена та справа повинна заставити і кождий член ту справу повинен знати. Також напоминається довгуючих членів, щоби по змowжности сплачували свої довги. — Т. Шпур, предс.; В. Валіґун, кас.; П. Герман, секр.

ВАЙТСТОН, Н. Й. Тов. „Просвіта", від. 129, відбуде піврічний мітінґ в суботу; 15. червня, в домі тов. Стелі Левіцкої, 149—17—16 Ровд, в год. 8. ввечір. Обовязком всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару після статуту. — М. Мрикало, предс.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького від. 133, відбудуться в суботу, 15. червня, в 8. годині ввечір, в гали, де звичайно. На порядку нарад важні справи і буде справоздання контролі за 6 місяців. Тому обовязком є кожного члена бути на цих зборах. Довгуючих членів напоминається, щоби вирівнали свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Олекса Будник, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. Івана Франка, від. 97, відбудуться в неділю, 16. червня, в годині 2. пополудні, в галі церковній, 47 Говп Ев. Упоминається членів, щоби прийшли всі бодай на піврічні збори, а довгуючих, щоби азплатили свій довг, бо інакше будуть суспендовані — В. Бродський, предс.; М. Табачук, секр.

СТЕМФОРД, КОН. Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., з причини пікніку перенесено на пятницю, 21. червня, точно в годині 7. вечором, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Обовязком всіх членів і члениць прийти на пікнік і піврічні збори, бо то є для добра Братства. Контроля здасть справоздання за 6 місяців. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівняли свої залеглі вкладки. Рівнож пригадується за Союзовий День, котрий має відбутися в неділю, 23. червня, в Ню Гейвен, Конн. Проситься всіх членів і члениць взяти якнайчисленнішу участь в Союзовім Дні. — Василь Карий, предс.; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Звичайні збори відділу 300. У. Н. Союзу відбудуться в неділю, 16. червня, в У. Н. Домі на Вудвил, Джанставн. — А. Годчак, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Збори Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудуться в пятницю, 14. червня, в годині 7:30 вечором, в гали Гор. Клюбу, 13 Вашингтон Ст. — В. Мандзій, секр.

АРНОЛД, ПА. Піврічні збори відділу 296. відбудуться в неділю, 16. червня, в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому. Проситься всіх членів за присутність, бо є важні справи до полагодження. Рівнож напоминається членів, котрі є позаду з місячними вкладками, щоби вирівняли свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані після ухвали, котра була ухвалена на минулих зборах, щоб товариство не висилало своїх грошей за жадного члена, котрий не заплатить начас. Такий член буде суспендований, а при принятті його наазд в члени мусить заплатити доляра карі. — Василь Кузьмиха, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140., відбудуться 16. червня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали, 526 Вест Рейн Евеню, в 12:15. Буде справоздання за пів року, як також ухвала пікніку й наради. Всі члени повинні прибути на ці піврічні збори обовязково. — Степан Роган, предс.; Мих. Когут, кас.; Іван Кравець, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36., відбудуться в неділю, 16. червня, в гали церковній, в годині 3. точно. Уряд взиває члениць, щоби явилися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Припоминаємо тим членам, котрі довгують, щоби явилися на зборах і вирівняли свої вкладки, бо приходить час піврічних рахунків. Ваші довги будуть читані на піврічнім мітінґу. Старайтеся, як можете, щоби ваші довги не читали. Приєднуйте нових членів до Союзу й до Сестрицтва, а отримаєте нагороду за приєднання. — Марія Гайсак, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Піврічні збори Тов. Зап. Січи, від. 385., відбудуться в середу, 19 червня, в годині 7:30 ввечір, в домі Просвіти, 700 Джексон Стр. Н. І. Обовязком всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — Й. Греськів, предс.; К. Сокіл, кас.; О. Козак, секр.

ПРИСУД ПРОТИ ВБИВНИКА ЖІНКИ Й ДОЧКИ

У повітовому суді Бронксу, Ню Йорк, наложено на Джосефа Шапіра, що 1. липня минулого року пробував перепроситися зо своєю жінкою, а не довівши до згоди, пострілив смертельно жінку й дочку, кару 20 літ.

ҐРІН ПРО ВІЙНУ

ІНДІЯНОПОЛІС. — Вилйем Ґрін, голова А.Ф.П., заявив, що колиб Канада знайшлась у біді, на її оборону Америка таки піде до війни.

ШУКАЮТЬ ЗА СТАРИМИ ЗВІРАМИ

Краєве Географічне Товариство й Копальняна Школа Стейту Савт Дакоти почали на спілку копати за кістяками старих звірів, мовляв, зперед 30 міліонів літ, що на їх думку лежать у степах на південний схід від Репид Сити.

ЗАВОДЯТЬ ПРОДАЖ МОЛОКА ОДНОГО СТУПНЯ

З днем 1. вересня будеться в Ню Йорку продавати лише один ґрадус молока, а не два, себто „А" й „Б", як це було досі.

Відповідну постанову в цій справі приняла міська рада здоровля.

ВІДПРАВЛЯЮТЬ НЕНАТУРАЛІЗОВАНИХ ІМІҐРАНТІВ З ПРАЦІ

Ланцюх ресторанів Айтела в Шікаґо постановив відправити з роботи всіх робітників, які не можуть виказатися принаймні першими громадянськими паперами.

ЗУДАРЕННЯ БОСА З ТРОКОМ

У Ґрін Брук, недалеко від Донелена, Ню Джерзі, зударився зо собою омнібус, повний дівчат вищої школи в Куцтавні, Па., що верталися з відвидин на світову виставу в Ню Йорку, та великий трок. Одна дівчина, що сиділа коло шофера омнібуса, вилетіла з нього через шибу й згинула на місці. 14 інших дівчат віднесли більші й менші рани. Чотири з них треба було оставити в шпиталі в Мюленберґу.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

Дня 8. червня 1940. р. по довгій і тяжкій хоробі помер у власному домі член Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138. У. Н. Союзу в Ґлестонбурґ, Конн.,

ПЕТРО СМИК.

Походив зо села Корівці, пов. Тернопіль, Галичина. Родився 25 лютого 1888. року й при кінці свого життя мав 51 літ і 5 місяців.

Полишив у смутку жену Марію вдовою і пятеро дітей сиротами, а саме: Анну, Семена, Михайла, Івана й Степана, що всі є членами У. Н. Союзу.

Був членом Братства і У. Н. Союзу від 3. лютого 1924. р.

Покійний був тихої вдачі, щиро жертволюбивий. На народні цїли сам давав, ще й інших заохочував до жертв. Його бажанням було завсіди, щоби український нарід міг вибороти вільну від кого незалежну українську Державу.

Хай земля Вашинґтона буде Йому легка як перо!

Семен Кунікевич, секр.

ЗАКРАТОВУЮТЬ ІТАЛІЙСЬКУ АМБАСАДУ

На італійську амбасаду в Вашинґтоні почали накладати залізні крати.

Приказ видано видно по італійськім виповідженні війни Анґлії й Франції.

ЗВІЛЬНИЛИ УЧИТЕЛЯ ЗА СИМПАТІЇ ДО ГІТЛЕРА

Дисциплінарний комітет при департаменті освіти у Вінніпеґу звільнив на днях учителя Джана П. Дик'а зі служби за його симпатії до особи Гітлера. Дик учителював в окрузі Морден, Ман. Про звільнення Дик'а з учительської посади повідомлено державну поліцію.

Перед війною Джан Дик написав в одній менонітській ґазеті статтю, у якій він між іншим писав: „Я німець, національний соціяліст і визнаю Адольфа Гітлера, канцлера німецької імперії, моїм провідником, бо світ під цю пору не знає більшого провідника".

Дик прибув до Канади з Росії зпід комуністичного режіму. За це, що його впустили до Канади, Дик у тій самій статті назвав Канаду своєю добродійкою. Це однак з другої сторони йому не перешкаджало визнавати Гітлера своїм провідником.

ПОШУКУВАННЯ ПРАЦІ

ТАРЗАН, ч. 26. Чия перемога?

„Гей, бережись! Які очі вона зробила на вас!", — завважив капітан МекҐреґор. „Я тій жінці не довіряю".

„Всетаки вона дає нам своїх тілохоронителів, аби ми прогнали піратів", нагадав Тарзан. МекҐреґор крутив носом.

Маріка повернулась до них. „Мої люди готові. Я дала їм мій приказ. Веди їх, Тарзане, до перемоги".

Вона моргнула підступно на ватажка своєї ґвардії. Вона хотіла перемоги, але своєї власної, а не Тарзанової.